

Lapsevanema haridus sillutab lapsele parema tee tulevikku

Paljud lapsevanemad, kellel kool omal ajal pooleli jäi, ei lähe sinna enam tagasi. Pere pärast, on üks levinumaid põhjendusi. Tegelikult tuleks justnimelt pere pärast kool siiski lõpuni käia, julgustab ETKA Andras AGENDA projekti koordinaator Sirje Plaks.

Madala haridustasemega inimesteks loetakse Eestis neid, kelle kõrgeim lõpetatud haridustase on põhiharidus – või on seegi jäänud lõpetamata.

Ehkki keskhariduseni jõudmine on Eestis tasuta ning valida on väga erinevate õppevormide vahel, jääb mõnikord kool pooleli. Eriti kergesti võib see juhtuda siis, kui perre sünnib laps ning värskel lapsevanemal, kelle lemmiktegevuste hulka koolitöö ka enne ei kuulunud, pole enam raamatute-vihikute jaoks aega.

Barjäärid üha kerkivad. Lapsekasvatamine pole töö, mis aasta-paariga otsa saaks. Mõnikord sünnib peatselt uus beebi. Kool koos kunagiste murede-rõõmudega on iga aastaga natuke kaugemal. Raha tahab teenimist. Olmeväliste mõtete jaoks on aega üha vähem.

Ühel hetkel lähevad kooli uued lapsed. Kui nad avastavad, et seal on raske, pole neil aga kelleltki nõu küsida. Sest emal ja/või isal on endalgi kool pooleli jäänud, õppimisharjumust pole ja kool koos selles valitsevate vahel üsna keeruliste inimsuhetega käib üle mõistuse ning haavab tundeid.

Lahendust polegi? Või siiski on – sellised olukorrad võivad laheneda märksa kergemini, kui noor lapsevanem ise oma koolitee lõpuni rühhib.

Liiga hilja pole kunagi. Ka siis mitte, kui oma lapsele põhikool liiga keeruliseks on muutunud.

Unistuste täitumise teekond

Kolme lapse emal Ingrid Lembaverel (31) jäi keskharidus pooleli kümnendas klassis. Viielapselise pere vanima lapsena oli ta juba varem tööle läinud ning keskkooli minek lükkus edasi, emaks saamise järel aga jäi sootuks pooleli.

Kolmanda lapse sünni järel hakkas Ingrid mõtlema, et varsti peaks tööle minema, aga põhiharidusega on raske leida meelepärast tööd – varem kliendi-teenindajana töötanud naine ei tahtnud enam öhtul kella kümneni lastest eemal olla.

Tema hea sõbratar oli samuti keskkooli naasnud ning julgustas ka Ingridit seda tegema. „Kõige raskem oli alustada,” meenutab Ingrid ning lisab, et on väga tänulik, et sai Viljandi Täiskasva-

nute Gümnaasiumis paljud koolitööd teha iseseisvalt e-õppe formaadis.

Kui õppimises hoog sisse oli saadud, hakkas Ingrid juba kümnendas klassis ka järgmise aasta ülesandeid lahendama. Nii vabanes veidi aega ning naine visualiseeris enesele unistuse – saada keskharidusega samal ajal ka kutse. Valik langes Pärnu Kutsehariduskeskuses omandata-vale lasteaia abiõpetaja erialale.

Päevad muutusid väga tihedaks – hommikul Viljandis majapidamistööd ja kooliasjad, lapsehoidja appi ning õhtupoolikuks Pärnusse koolipinki.

Tegus naine sai aga hakkama ning täitis 2020. aasta kevadel oma unistused – korraga nii keskkooli lõpp kui ka ametitunnistus ning siis kohe tööle. Töö lasteaia lõpeb kell 17 ning õhtuti saab Ingrid olla koos oma lastega.

„Kui on mõte, et tahaks õppida, tuleb see kindlasti ellu viia,” julgustab Ingrid Lemba-veri ka teisi lapsevanemaid koolipinki naasma.

„Õpin koos oma tütreaga!”

Anna-Liisa Trumm (29) lahkus Noarootsi Gümnaasiumi 10. klassi õpilasena Eestist ning kolis perega Šotimaale. Seal lõpetas ta gümnaasiumi ning õppis kolledžis iluteraapiat.

Eestisse naasmise järel avas Anna-Liisa oma kosmeetikasalongi, kus töötab ka praegu. Koroonaaasta sundis teda aga salongi vahepeal sulgema ning naine tundis, et üks suur unistus on tal täitmata – Eesti keskharidus.

Anna-Liisa asus õppima Haapsalu Kutsehariduskeskuse üldharidusosakonda ning on praeguseks oma otsuse üle väga rõõmus. Ta kinnitab, et Šotimaa keskharidusega võrreldes on Eesti oma laiem – seal õpitakse süvendatult nelja-viit ainet, Eestis aga saadakse uusi teadmisi märksa rohkematest valdkondadest.

Anna-Liisa tunneb, et tema õppimine mõjutab positiivselt ka tema tüdarta – rahulikumaks ja kannatlikumaks. Kui ema koolitöid tegema asub, sätib ka laps end oma lauakesega kõrvale ning tegeleb koolieelsete töövihikutega – õppimine on ju mõnus ühine tegevus.

Teadlasedki rõhutavad õppimise olulisust

Tegelikult soovivad kõik, et igast lapsest kasvaks tubli ja hakkamasaav ühiskonna

liige. Samas ei ole laste stardipositsioon nende sotsiaalse päritolu tõttu ühesugune. Vanemate haridustaseme ja laste saavutuste vahelist seost on maailmas väga palju uuritud. Mitmed uurijad on väitnud, et vanemate haridustase on nüüdisaegses ühiskonnas kõige olulisem tegur laste sotsiaalse päritolu defineerimisel. Kuigi laste sotsiaalset päritolu mõjutavad ka paljud muud tegurid (näiteks vanemate amet, sissetulek jne), on leitud, et isegi siis, kui vanemate sissetulek on väike, on haritud vanemate lastel siiski suuremad võimalused elus edu saavutada.

Seda, miks vanemate haridustasemel on nii suur mõju laste tulevasele haridustasemele, on selgitatud sellega, et asi ei ole niivõrd vanemate teadmistes, vaid selles, kuidas nad lastega nende varasest east peale suhtlevad, kui palju lastega aega veedavad ning milline on kodus üldine õhustik. Haritud vanemad suudavad toetada oma lapsi rohkem koolitööde tegemises, anda nõu, kuidas teistega suhelda jne. Kuna haritud vanematel on endal paremad teadmised haridussüsteemist ning selle võimalustest, oskavad nad oma lapsi paremini informeerida.

Haridus ei ole oluline ainult materiaalse heaolu saavutamiseks, vaid haritud vanematel on laiem sotsiaalne võrgustik, neil on rohkem lähedasi sõpru, nad on kogukonnas ja poliitiliselt aktiivsemad, neil on parem tugivõrgustik, nad teevad finantsiliselt paremaid otsuseid, jututeemad lastega on teised. Kõik see avaldab positiivset mõju laste saavutustele tulevikus.

Haritud inimestel on nüüdisaegsemad vaated lastekasvatamisele, nad oskavad märgata lapse erivajadusi, aidata neid õppimisel, nende endi sõnavara on laiem, nende hoiakud õppimisse on teistsugused, nende ootused lastele on kõrgemad ja nad tähtsustavad rohkem laste õppekavavälisest tegevust.

Eesti ei erine siin teistest riikidest

Eestis on vanemate haridustaseme seost laste tulevase haridustaseme samuti uuritud ning tulemused on sarnased mujal maailmas tehtud uuringute tulemustega. Vanemate haridustasemel on laste haridusteele mõju ning seda selgitati sellega, et haritud vanemad annavad lastele edasi rohkem neid hoiakuid ja norme, mida ühiskonnas kõrgemalt hinnatakse.

Sellest, kui palju on Eestis madala haridustasemega väikelaste vanemaid, annab ülevaate Statistikaameti 2020. aasta uuring „Täiskasvanuhariduse prioriteetsed siht-rühmad maakonniti”. Mõnedes maakondades on ligi 1/3 väikelaste vanematest madala haridustasemega, Eesti keskmine on 16%.

Igaüks saab natuke aidata

Õigemini küll – igaüks, kellele läheb kordaks mõni konkreetne laps või siis ühiskonna tulevik kui niisugune.

Kuidas saab aidata? Kui perekonnas või suguvõsas on kellegi haridus pooleli jäänud, saab aidata tal nii õppimisvõimalusi leida kui ka lastehoiul või kodutöödel abi pakkuda. Nõuandeid ja võimalusi saavad tutvustada lasteaia, noortekeskused ja koolid, samuti omavalitsuste sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad. Väga oluline on ka õppijat südamest ja palju tunnustada!

Algus on alati raske, aga juba esimesed edusammud võivad kaasa tuua suurenenud enesekindluse ning huvi.

Kõige olulisem on aga teadmine – see pingutus pole tehtud laste arvelt, vaid laste nimel. Nende õnnelikuma ja edukama tuleviku nimel.

Väikelaste vanemate õppesse tagasi pöördumist toetavaid tegevusi viib ellu ETKA Andras koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Rohkem infot:

www.andras.ee/agenda

Haridusteed saab jätkata

- ... täiskasvanute gümnaasiumites, kus saab omandada nii põhi- kui üldkeskhariduse traditsiooniliselt tundides käies või eksternina. Osa koolitöid saab teha ka e-õppes.
- ... kutsehariduskeskustes koos kutsealaga. Paljudes kutsekoolides saab omandada ka põhi- või keskhariduse.

Info õppimisvõimaluste kohta:
www.andras.ee – õppijale